

Geert van Diepen en Lia Rood in de voorstelling 'Sjaan en de maan'

Het Pancrasser Zoldertheater

Acteren met poppen

Peter Vermaat

Foto's Petra Poppen

Ruim twintig jaar vormen Geert van Diepen en Lia Rood het Zoldertheater. Een reizend gezelschap met een vaste plek op de zolder van een tuindersschuur (een 'boet') in Sint Pancras, een dorp vlak boven Alkmaar.

Als ik eraan kom, word ik opgewacht door Petra Poppen, het derde lid van de groep. Zij speelt niet mee, maar doet de zakelijke leiding, zorgt voor de boekhouding en de boekingen, en is aanspreekpunt en gastvrouw bij de voorstellingen op de zolder. Ik zeg tegen haar: "Wat wonen jullie hier mooi," en wijs op de lange tuin van 100 meter diep. "Wil je de tuin zien?" vraagt Petra. "Welnee," zegt Geert, "daar komt hij niet voor. Hij komt voor het theater." Geert neemt mij meteen mee de boet in en we gaan de trap op naar zolder. Een mooie ruimte waar zo'n 50 kinderen met hun (groot)ouders terecht kunnen voor voorstellingen. Elke maand spelen ze daar op zondagmiddag. Door de beperkingen in de coronatijd denken ze erover na om 's middags twee keer te spelen, "want in plaats van 50 kinderen kunnen we er maar 25 toelaten. Zo kom je toch nog een klein beetje aan je inkomsten," zegt Geert.

Het onderwijs

Het theater dateert van 1998. Sinds 2000 spelen Geert en Lia professioneel. "Ik had al heel lang wat met theater en met poppenspel," vertelt Geert van Diepen (1954). "Op de toenmalige pedagogische academie in Beverwijk werd ik er enthousiast voor gemaakt door een paar bezielende leraren. Zo'n leraar als Bertus Stuifbergen die met niks alles kon doen. Dat inspireerde mij. Met een klein groepje hebben we een poppenvoorstelling gemaakt, waarmee we langs de stagescholen trokken. Maar ja, ook al speelde ik graag toneel, eerst ben ik wel het onderwijs ingegaan. Toen ik 46 was, hield ik het voor gezien. Voor mij hoefde het niet meer. Ik kon er mijn creativiteit niet kwijt. Het schrijven van handelingsplannen, het bijwonen van vergaderingen zelfs op je vrije dag, terwijl ik parttime werkte, het werd me op een gegeven moment teveel. Ik deed altijd al aan solotoneel. Ik speelde mijn eigen verhalen. Toen kwam in die tijd mijn eerste kinderboek uit, *Toontje K. De super ontsnapper*. Het gaat over een konijn dat vlak voor de kerst zijn hele konijnenfamilie weet te redden. Later heb ik het omgezet in

een voorstelling. Ik had daardoor mijn optredens en op een gegeven moment waren mijn neveninkomsten dusdanig dat ik het onderwijs kon loslaten." Nu, twintig jaar later, heeft Geert zo'n 34 kinderboeken geschreven voor kinderen vanaf een jaar of zeven/acht. De voorstellingen die hij samen met Lia maakt zijn voor een jonger publiek, de groepen 1 t/m 4 van het primair onderwijs.

Een cursus marionetten

In de tijd dat Geert wat serieuzer begon met optredens, zag Lia Rood (1956) hem op een dag aan het werk. Zij stelde toen voor om samen verder te gaan als theaterduo. Lia werkte in de kinderopvang en volgde een cursus marionetten maken bij Jan van Erkelens, een marionettenspeler uit Heiloo, door wie ook Henk Boerwinkel werd geïnspireerd (zie *De wereld van het poppenspel* lente 2020). Die cursus heeft haar bij de poppen gebracht, ofschoon ze niet verder is gegaan met marionetten. Lia vertelt: "Ik vind marionetten mooi, maar ook ingewikkeld. Ze beperken mij in mijn mogelijkheden. Het is mij allemaal te statisch. Ik kan er mijn ei niet in kwijt. Bovendien speel ik zelf ook graag. Voor mij zijn handpoppen interessanter. Een collega-poppenspeler vertelde me ooit: 'Een marionet kan niks. Als je zijn touwtje doorknipt doet hij niks meer. Maar een handpop bijt terug.'" Geert valt haar bij: "Een marionet is wel poëtisch, maar ook traag. Een handpop past meer bij ons. Wij zijn wat aards van karakter."

Lia vertelt dat ze naast haar werk in het poppentheater theaterdocent is bij Artiance in Alkmaar, een centrum voor de kunsten. Daar geeft ze theaterlessen en workshops poppen maken. Bij FluXus, het centrum voor de kunsten in Zaanstad geeft ze theaterles aan kinderen met een uitdaging. Ze zegt: "Optreden is voor deze groep niet eenvoudig. Van tevoren zijn ze dan wekenlang van slag af. De spanning om voor publiek te spelen, is voor hen te groot. Daarom maak ik nu filmpjes met

Agent en Boef in de voorstelling 'Boevenstreken'

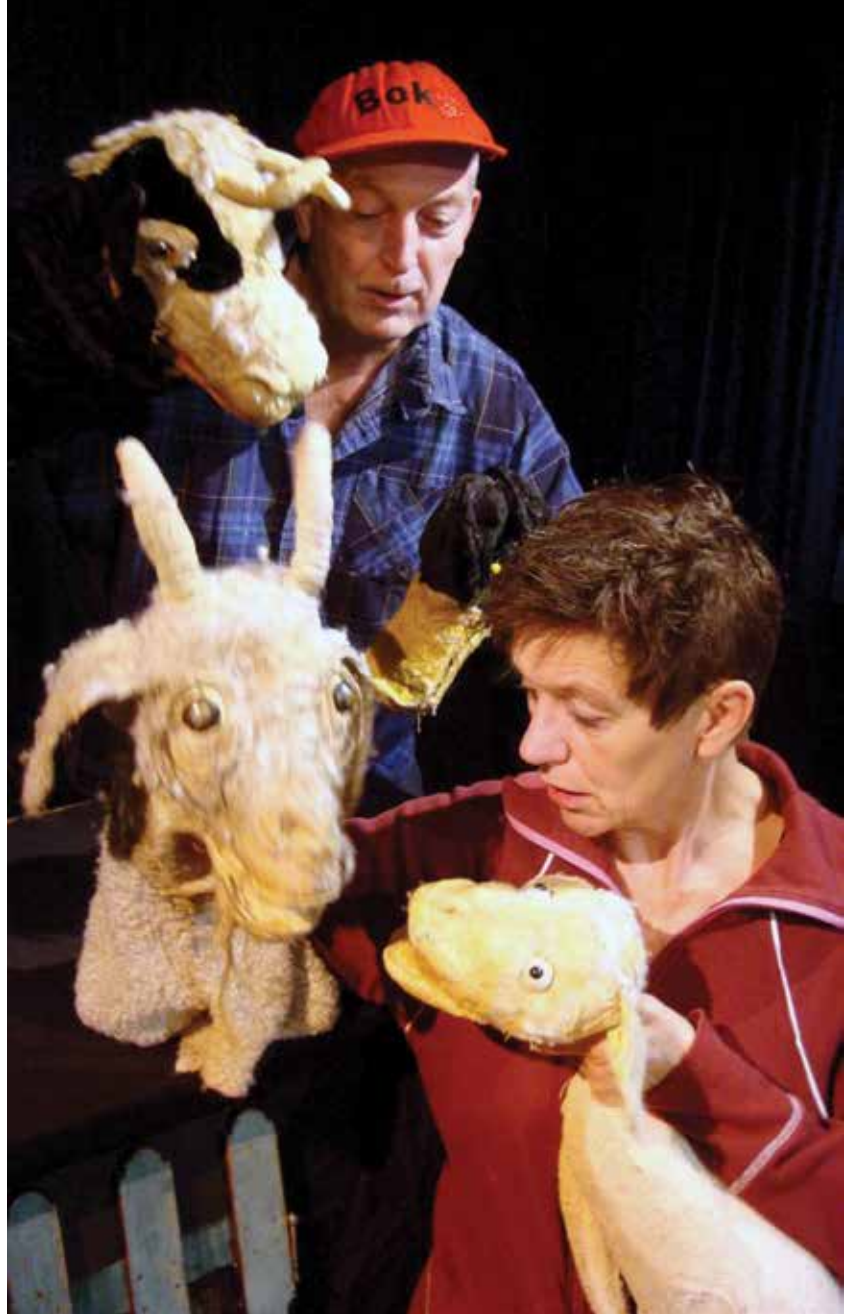
ze. Dat vinden ze heel leuk. Dan laat je een pop, bijvoorbeeld een hond, iets opvreten uit een bak, terwijl een kind dan herhaaldelijk roept: 'Niet doen, niet doen!' En het beest blijft maar vreten. De kinderen hebben daar duidelijk lol in." Ze gaat ook langs scholen als de Pabo's om studenten te laten zien, wat je zoal met poppenspel kunt doen, juist voor kinderen met een beperking. In het zoldertheater komen leerlingen langs van het VMBO die later in de kinderopvang willen werken. "Ze hebben dan van school de opdracht gekregen om iets te doen à la Sesamstraat. Maar die leerlingen weten totaal niet, hoe je dat moet aanpakken. Wij laten ze dan zien, hoe je met een prentenboek begint en hoe daar een voorstelling uit kan groeien. Want hun doelgroep, jonge kinderen van 4 tot 8, is ook onze doelgroep."

De werkverdeling

Lia maakt met name de poppen. Dat begint meestal met een prop kranten waaroverheen folie wordt gelegd. Daarop vormt ze het gezicht met verbandgaas en houtlijm. "Niet te dik," zegt ze, "want het moet ook soepel blijven. Daarover breng ik met een kwast een paar laagjes latex aan en werk het af met schapenwol." In hun spel hanteren ze zowel hand- (klapbek-) als stokpoppen. "Ideaal vind ik staafpopjes die van achteren met een staafje worden bewogen." Geert zorgt voor het decor en de liederen. Het verhaal maken ze samen. Het is dikwijls geïnspireerd op een bekroond prentenboek. "We maken dat niet na," zegt Geert. "We maken ons eigen verhaal." Hij vertelt dat een van de eerste prentenboeken, waarop ze een voorstelling hebben gebaseerd, de *Kleine grote ezel* was van Rindert Kromhout. "Wij hebben er een eigen versie van gemaakt: *Alleen op stap*. We zagen toen dat het klopte. Een helder verhaal, originele theaterpoppen, eigen liederen en een verrassend decor. Wij spelen dat stuk nog steeds." De basis voor hun voorstellingen is acteren. Geert zegt: "Centraal staat ons eigen spelen. De poppen fungeren bij ons als figuranten. Wat wij doen is toneel, waarbij wij poppen gebruiken. En de muziek is heel belangrijk. In elke voorstelling zitten wel twee liederen. Ik maak daarvoor de tekst en de muziek, begeleid mijzelf op gitaar. Studio Ron Benning maakt daar arrangementen voor. Het leidmotief van de liederen staat op band en gebruiken we door heel de voorstelling heen." In de afgelopen 20 jaar zijn al 4 cd's uitgekomen.

Humor en ontroering

Ze spelen met name in Noord-Holland, omdat ze niet te lang willen reizen. Ze treden op in kleine theaters, scholen en bibliotheken en eenmaal in de maand thuis op zolder. "Wat ons opvalt," vertelt Geert, "is dat er soms meer volwassenen zijn dan kinderen. Dan komt er één kind met zijn vader, zijn moeder, zijn opa en zijn oma. Ja, zeggen dan de volwassenen: 'We vinden het zo leuk.' Dat doet ons goed. We willen iets moois maken, waar kinderen thuis ook nog iets mee kunnen. Van ouders horen we dat kinderen het verhaal naspelen, dat ze ontdekken dat je een lap heen en weer kunt bewegen, die dan de zee wordt. Daarmee leveren we een bijdrage aan hun creativiteits-

Dieren in de Zoldertheatervoorstelling 'Piepklein'

ontwikkeling." "Maar tegelijkertijd laten we ons ook door de wereld van het kind inspireren," vult Lia aan. "In mijn werk met kinderen in de centra voor kunsten brengen kinderen mij op ideeën die dan weer in een voorstelling terugkomen."

"Humor en ontroering," zegt Geert, "zijn voor ons de voornaamste drijfveren om theater te maken. Zo spelen we *Sjaan en de maan* wel eens 's avonds om 7 uur. De kinderen komen binnen als het nog licht is, maar als de voorstelling is afgelopen is het buiten donker." Petra, de zakelijk leider zegt: "Ik had buiten in de tuin waxinelichtjes en fakkels branden, olielampen opgehangen in de bomen. Toen de kinderen de boet verlieten, verscheen er boven de bomen een grote volle maan. Het leek wel een sprookje. Ik kreeg er kippenvel van." "Ja," knikt Geert "dan is de magie van het poppenspel compleet."

www.zoldertheater.nl